

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ БАКАЛАВРІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ (ДИЗАЙН) : ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

Methods in the History of Pedagogy]. Kyiv, 328 p. [in Ukrainian].

6. Zavorodnia, T. (2016). Istorychnyi rozvytok pryrodnycho-naukovoi osvity v Ukraini [Historical Development of Natural Science Education in Ukraine]. *Pedagogical Almanac*. No. 2. pp. 78–91. [in Ukrainian].

7. Shneider, I. (2019). Universytetska osvita u Naddnyprianskii Ukraini v systemi rosiiskoi imperskoi polityky [University Education in Transdnipier Ukraine in the System of Russian Imperial Policy]. *Scientific Bulletin of the NAS of Ukraine*. No. 1. pp. 45–57. [in Ukrainian].

8. Popovych, M. (2015). Rozvytok tochnykh nauk i yikhnyi vplyv na universytetsku osvitu v Ukraini [Development of Exact Sciences and Their Influence on University Education in Ukraine]. Kharkiv, 256 p. [in Ukrainian].

9. Iakymenko, O. (2018). Naukovo-pedahohichna spadshchyna Kyivskoho universytetu (1834–1917) [Scientific and Pedagogical Heritage of Kyiv University (1834–1917)]. *Scientific Notes of the Mykhaylo Drahomanov National University of Kyiv*. No. 5. pp. 134–149. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 11.03.2025

УДК 37:177]:378.046-021.64:7.012

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.332782>

Анастасія Попелишкіна, аспірантка кафедри професійної освіти та дизайну

Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-0694-6644>

Валентина Цина, доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та андрагогіки

Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3512-1641>

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ БАКАЛАВРІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ (ДИЗАЙН): ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

У статті розглянуто вітчизняний практичний досвід формування педагогічної культури бакалаврів з професійної освіти (дизайн) у процесі фахової підготовки. Виявлено суперечність між соціальним замовленням суспільства щодо високого рівня сформованості складових їхньої педагогічної культури та недостатньою сформованістю цієї особистісної якості в освітній практиці у фахівців та здобувачів освіти спеціальності 015.00 Професійна освіта (дизайн). Проведено аналіз Стандарту вищої освіти України за спеціальністю 015 Професійна освіта, освітньо-професійних програм “Професійна освіта (дизайн)”. Виявлено низку тенденцій формування педагогічної культури у процесі фахової підготовки бакалаврів професійної освіти (дизайн) у вітчизняних закладах вищої освіти.

Ключові слова: педагогічна культура; бакалавр; професійна освіта; дизайн; досвід; тенденції.

Літ. 10.

Anastasia Popelyshkina, Postgraduate Student of the Professional Education and Design Department,

Poltava Volodymyr Korolenko National Pedagogical University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-0694-6644>

Valentyna Tsyna, Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor of the General Pedagogy and Andragogy Department,

Poltava Volodymyr Korolenko National Pedagogical University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3512-1641>

CURRENT TRENDS IN FORMING THE PEDAGOGICAL CULTURE OF BACHELOR OF VOCATIONAL EDUCATION (DESIGN): DOMESTIC EXPERIENCE

The article examines the domestic practical experience of forming the pedagogical culture of bachelors in vocational education (design) in the process of professional training. It has been established that the domestic system of vocational and pedagogical education has accumulated significant experience in the formation of the pedagogical culture of education seekers, which updates the analysis of these achievements in the professional training of bachelors in vocational education (design) and the generalization of existing features and trends. A contradiction has been identified between the social order of society regarding the high level of formation of the components of their pedagogical culture and the insufficient formation of this personal quality in the existing educational practice among specialists and students of the specialty 015.00 Professional education (design). An analysis of the Standard of Higher Education of Ukraine in the specialty 015 Professional Education, educational and professional programs “Professional Education (Design)” was conducted. It is proven that the problem of forming the pedagogical culture of bachelors in vocational education (design) in the process of professional training requires a solution not only by means of general pedagogical disciplines, but also in the content and methodology of teaching professional

disciplines, which have significant educational and professional potential for this. A characteristic feature of domestic design education is the relationship in the educational process of scientific-theoretical and practical training, which is embodied in the creative scientific work of students, presented at scientific-practical seminars and conferences, as well as in educational and design projects. A number of trends in the formation of pedagogical culture in the process of professional training of bachelors of professional education (design) in domestic higher education institutions have been identified, which require consideration in the process of developing models of methods for the formation of this personal quality in education seekers.

Keywords: pedagogical culture; bachelor; professional education; design; experience; trends.

Постановка проблеми. Вітчизняна ринкова економіка висуває до фахівців галузі освіти суспільні вимоги щодо розвитку особистості педагога-фахівця, який повинен володіти здатністю до ефективної адаптації до сучасного освітнього простору, ефективно реалізуючи індивідуальні нахили та здібності у педагогічній діяльності. Інтенсифікація освітніх процесів на всіх їхніх рівнях робить актуальною сформованість в особистості педагога загальної і педагогічної культури, вміння реалізовувати культурно-просвітницьку функцію у взаєминах учасників освітнього процесу, інтегруючи педагогічні знання зі знаннями сфери культури. Це зумовлює існування сучасного суспільного запиту на якісну фахову підготовку бакалаврів з професійної освіти (дизайн), що визначається введенням до загальноосвітнього блоку навчальної дисципліни “Історія української державності та національної культури”, а до інноваційно-практичного блоку – “Педагогічна майстерність” та викладання низки культурно-просвітницьких навчальних дисциплін у закладах загальної та професійної освіти. Вітчизняна система професійно-педагогічної освіти накопичила значний досвід із формування педагогічної культури здобувачів освіти, який актуалізує проведення у нашому дослідженні аналізу цих здобутків у фаховій підготовці бакалаврів з професійної освіти (дизайн) та узагальнення існуючих особливостей та тенденцій.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Формування основ педагогічної культури фахівців спеціальності 015.00 Професійна освіта (дизайн) здійснюється під час вивчення таких дисциплін, як “Основи психології” та “Педагогіка” або у вигляді їхнього інтегрованого курсу, спрямованих на набуття майбутніми фахівцями здатності до ефективного спілкування, пошуку алгоритмів вирішення потенційно-можливих конфліктних ситуацій, уникаючи матеріальних та моральних втрат. Як зазначають З. Абросімова, В. Буряк, В. Гриньова, С. Дембіцька, І. Кобилянська, Т. Сидоренко, В. Ягупов, сучасні випускники ЗВО ознайомлюються з актуальною проблематикою педагогіки як науки, оволодівають понятійним апаратом, здатністю орієнтації у традиційних та інноваційних педагогічних технологіях, набувають навичок педагогічного спілкування, педагогічної майстерності та педагогічної культури, чим забезпечуватиметься ефективність майбутньої фахової діяльності. Педагогічну культуру фахівців спеціальностей із професійної освіти

ці науковці пояснюють як систему ціннісних орієнтацій, норм, що практично впроваджуються у професійні діяльності фахівця, створюють сприятливі умови в процесі фахової діяльності для самореалізації та саморозвитку особистості.

Формування педагогічної культури фахівців галузі професійної освіти традиційно відбувається за трьома етапами:

- здійснення теоретичної навчальної діяльності з оволодіння необхідними обсягами психолого-педагогічних знань, формування педагогічної ерудиції;
- квазіпрофесійне практико-орієнтоване теоретичне навчання майбутніх фахівців шляхом навчального моделювання на практичних заняттях типових ситуацій майбутньої фахової діяльності, сприяючи набуттю професійної компетентності;
- освітньо-професійна діяльність за вимогами реально сформованих соціально-професійних відносин за фахом, сприяючи розвитку педагогічних здібностей, опануванню педагогічною технікою, формуванню педагогічного такту, вмінь щодо володіння своїми емоціями та почуттям, опануванню інноваційним педагогічним досвідом [4, 52–53].

На молодших курсах майбутніх бакалаврів професійної освіти (дизайн) знайомлять із системою педагогічних знань. Під час подальшого опанування навчально-професійної діяльності студенти набувають практичних навичок фахово-педагогічного спілкування у її, оволодіваючи ціннісними ідеалами, орієнтаціями та моделями поведінки за фахом. Такий процес формування педагогічної культури полегшує адаптацію майбутніх педагогів професійного навчання до фахової діяльності, підвищує їхню конкурентоспроможність, сприяє виявленню їхньої індивідуальності.

Мета статті. Вивчення досвіду формування педагогічної культури бакалаврів (дизайн) з професійної освіти в процесі фахової підготовки у вітчизняних ЗВО.

Виклад основного матеріалу. Аналіз результатів опитування студентів та викладачів дизайноосвітньої галузі дає змогу визначити певну суперечність між соціальним замовленням суспільства щодо високого рівня сформованості складових їхньої педагогічної культури та недостатньою сформованістю цієї особистісної якості у чинній освітній практиці у фахівців та здобувачів освіти спеціальності 015.00 Професійна освіта (дизайн).

Для визначення шляхів подолання виявленої суперечності ми здійснили аналіз практичного досві-

ду фахової підготовки бакалаврів з професійної освіти (дизайн), зміст та структура якої регламентується Стандартом вищої освіти України за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) галузі знань 01 Освіта / Педагогіка для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти [9], навчальними планами, робочими програмами, силабусами та навчально-методичним забезпеченням навчальних дисциплін.

Вивчення змісту Стандартом вищої освіти України за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) галузі знань 01 Освіта / Педагогіка для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти вказує на відсутність у ньому конкретної мети щодо формування педагогічної культури майбутніх фахівців. Культурологічна спрямованість їхнього навчання і виховання обмежується формуванням загальних компетентностей щодо примноження культурних цінностей і досягнень суспільства засобами предметної області, поціновування і поваги мультикультурності. Серед програмних результатів навчання задекларовано розуміння особливостей співпраці, взаємодії, комунікації в міжнародному професійному та культурному контекстах, володіння культурою мовлення, здатність обирати комунікаційні стратегії у спілкуванні з окремими особами та групами. У Стандарті недостатньо висвітлено гуманістичну і культурологічну спрямованість підготовки бакалаврів з професійної освіти, якими передбачено підготовку майбутніх фахівців до створення культурних і педагогічних цінностей, передовсім – особистості майбутнього фахівця галузі професійної освіти.

Проблема формування педагогічної культури здебільшого покладається, за освітньо-професійною програмою “Професійна освіта (дизайн)” [6], на вивчення навчальних дисциплін “Педагогіка” та “Основи педагогічної майстерності”, “Методика виховної роботи” та “Теорія і методика професійної освіти”. У цих дисциплінах першочергово реалізується процес формування задекларованих Стандартом вищої освіти України за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) галузі знань 01 Освіта / Педагогіка для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти загальних компетентностей і програмних результатів навчання, пов’язаних із формуванням педагогічної культури. Водночас варто зазначити, що тематика цих курсів визначається перевагою абстрактного характеру викладання без врахування специфіки фахової орієнтації на здобувачів освіти. Закономірності процесу навчання та виховання професійної освіти учнівської молоді в них представлені безвідносно до специфічних особливостей дизайн-освітньої діяльності.

Особистість учня закладу професійно-технічної освіти, у єдності викликів сучасності, особистість викладача, від педагогічної культури якого зале-

жить реалізація стратегій підготовки майбутніх дизайнерів, дотепер не отримали належної уваги у фаховій підготовці бакалаврів з професійної освіти (дизайн). Зміст навчальних курсів фахових дисциплін здебільшого висвітлює нормативні вимоги до фаху дизайн-освітньої діяльності, недостатньо приділяючи увагу педагогічній культурі у взаємодії особистості майбутніх викладачів із учнями закладів професійно-технічної освіти. Тільки частково відображено у змісті фахових навчальних дисциплін їхня культурна складова у вигляді зазначених Стандартом загальних компетентностей і програмних результатів. Отже, проблема формування педагогічної культури бакалаврів з професійної освіти (дизайн) у процесі фахової підготовки потребує розв’язання не лише засобами загальнопедагогічних дисциплін, а й у змісті та методиці викладання фахових дисциплін, які мають для цього значний освітньо-професійний потенціал.

Сьогодні на теренах вітчизняної системи професійно-педагогічної освіти лише Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка [6] і Державний заклад “Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського” [5] забезпечують підготовку бакалаврів з професійної освіти (дизайн).

Аналіз нормативних освітніх документів (освітньо-професійних програм, навчальних планів і програм обов’язкових і вибіркових дисциплін та програм практик) засвідчує, що підготовка бакалаврів з професійної освіти (дизайн) у вітчизняній професійній освіті має як спільні, так і відмінні особливості. Навчальні дисципліни за всіма освітньо-професійним програмами поділяються на обов’язкові загальноосвітньої та професійної підготовки та цикл дисциплін за вибором студентів.

До типових навчальних дисциплін загальноосвітньої підготовки належать іноземна мова та українська мова (за професійним спрямуванням), фізичне виховання, історія української державності та національної культури, безпекознавство, фізика, технології особистісного зростання та командної роботи. До відмінних та специфічних можна зарахувати вступ до спеціальності у Державному закладі “Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського” і університетська освіта та академічне письмо – у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка.

Серед типових навчальних дисциплін професійної підготовки бакалаврів професійної освіти (дизайн) можна виділити педагогіку, психологію, основи інклюзивної освіти, основи педагогічної майстерності, нарисну геометрію та креслення, технічну механіку, інформаційні технології у професійній освіті, теорію і методику професійної освіти, методику виховної роботи, а з-поміж спе-

цифічно-відмінних – маркетинговий дизайн, інженерну і комп'ютерну графіку, основи композиції в дизайні у Державному закладі “Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського” і архітектурно-дизайнерське матеріалознавство, історію мистецтв, технічну естетику та ергономіку, дизайн і декоративне мистецтво, креативний дизайн – у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка.

Практична підготовка бакалаврів з професійної освіти (дизайн) проводиться у формі навчальної дизайнерської та виробничої педагогічної практики. Навчальна дизайнерська практика відбувається на базі організацій сфери дизайну, рекламних агенцій, закладів освіти. У цих установах та організаціях, тісно співпрацюючи з практичними фахівцями, бакалаври з професійної освіти (дизайн) набувають таких фахових умінь: використання сучасних тенденцій та потреб суспільства в галузі дизайну, проектування штучного предметного середовища, оволодіння сучасними технологіями дизайн-проектування, застосовуючи знання про матеріали, обладнання для реалізації дизайн-проектів інтер'єрів приміщень.

Базами виробничих педагогічних практик є навчальні групи I–III курсів професійно-технічних закладів освіти. Тут, практиканти використовують знання та вміння, здобуті під час опанування освітніх компонентів, у яких вони тісно співпрацюють з викладачами спеціальних дисциплін та набувають практичних умінь із: аналізу освітнього процесу та вибору доцільних форм і методів навчання і виховання у професійно-технічній освіті; ведення навчально-методичної документації; розробки та проведення занять практичної підготовки майбутніх робітників дизайнерських спеціальностей; планування та здійснення виховної роботи з учнями професійно-технічних навчальних закладів; створення та вибору доцільних дидактичних матеріалів; складання для учнів вправ, задач, тестів за різними темами.

Характерною ознакою вітчизняної дизайн-освітньої підготовки є взаємозв'язок в освітньому процесі науково-теоретичної та практичної підготовки, що втілюється у творчому науковому доробку студентів, який представляється на науково-практичних семінарах і конференціях, а також у освітньо-дизайнерських проєктах.

Крім того, важливою складовою фахової підготовки бакалаврів з професійної освіти (дизайн) виступає виховна робота, спрямована на формування загальнопрофесійних та фахових цінностей і здійснюється згідно з планом виховної роботи ЗВО. Викладачі разом зі студентами організовують оригінальні дизайн-освітні заходи в освітніх та культурно-мистецьких закладах, що сприяє самовдосконаленню та саморозвитку всіх учасників освітнього процесу.

Аналіз навчальних посібників із фахових навчальних дисциплін для бакалаврів з професійної освіти (дизайн) засвідчив, що тільки в навчальному посібнику з педагогіки В. Ягупова [10] дається визначення та розкривається структура педагогічної культури вчителя. У навчальних посібниках недостатньо представлено досвід формування педагогічної культури майбутніх фахівців галузі дизайн-освіти. В окремих зверненнях до досвіду А. Макаренка, В. Сухомлинського, сучасних педагогів-новаторів відсутні методи та дії щодо його глибокого наукового вивчення й узагальнення, аналіз умов становлення та використання в сучасній освітній практиці. Приклади з досвіду професійно-технічних закладів освіти та дизайнерських установ наводяться здебільшого лише для ілюстрування окремих теоретичних видів знань.

Навчальні посібники з фахових дисциплін часто містять надлишковий інформаційний матеріал, не завжди написані доступно для студентів мовою, що ускладнює сприйняття їхнього змісту і часто викликає у них негативне ставлення до самих фахових навчальних дисциплін. Навчальний матеріал більшості фахових посібників, особливо теоретичного характеру, часто є відірваним від досягнень сучасної психолого-педагогічної науки і реальної дизайн-освітньої діяльності.

Спостереження за освітньою діяльністю студентів під час вивчення фахових навчальних дисциплін вказують на те, що сформованість їхньої педагогічної культури не має системного характеру, а зводиться лише до відтворення її окремих складових. Недостатньо підготовлені випускники-бакалаври з професійної освіти (дизайн) до реалізації актуальних культурно-просвітницьких функцій викладача закладу професійно-технічної освіти. З одного боку, це можна пояснити складністю процесу такої фахової підготовки в сучасних нестабільних умовах вітчизняної освіти, її залежністю від обізнаності випускників у теоретико-методологічних засадах дизайн-освітньої діяльності, володіння необхідними для цього вміннями та навичками прояву складових педагогічної культури.

Висновки. Аналіз вітчизняних Державних стандартів, освітньо-професійних програм, навчально-методичного забезпечення для формування педагогічної культури у процесі фахової підготовки бакалаврів професійної освіти (дизайн), опитування учасників освітнього процесу і випускників, досвід особистих спостережень, дає змогу нам виявити низку тенденцій, якими характеризується цей процес:

- необхідність реалізації комплексного підходу до проблеми формування педагогічної культури майбутніх фахівців, спрямовуючи всі ланки та складові, зокрема, і фахової підготовки, на досягнення провідної мети дослідження – підготовку

викладачів для професійно-технічної освіти з високим рівнем сформованості педагогічної культури;

- недостатньо повне використання можливостей фахових навчальних дисциплін для формування педагогічної культури студентів;

- наявність значних потенційних можливостей навчальної та виробничої педагогічної практики з орієнтацією на модель викладача з високою педагогічною культурою, яка як діяльнісне поняття ефективно може формуватися тільки в процесі освітньої та практичної діяльності за фахом;

- використання різноманітних методів, організаційних форм і засобів формування педагогічної культури майбутніх фахівців дизайн-освітньої діяльності;

- необхідність урахування сучасних досягнень психолого-педагогічної науки, її суміжних галузей та позитивного, перевіреного практикою інноваційного педагогічного досвіду.

Визначені нами тенденції вітчизняного досвіду формування педагогічної культури бакалаврів професійної освіти (дизайн) у процесі фахової підготовки складають низку умов, які потребують врахування в процесі розробки моделей методики формування цієї особистісної якості у здобувачів освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абросімова З.Ф. Педагогічна культура вчителя. *Наука та освіта Львівщини*. № 2 (3). 2011. С. 18–20.
2. Буряк В.К. Педагогічна культура: теоретико-методологічний аспект. Київ : Деміур. 2005. 232 с.
3. Гриньова В.М. Формування педагогічної культури майбутнього вчителя (теоретичний та методичний аспекти). Харків : Основа, 1998. 300 с.
4. Дембіцька С., Кобилянська І. Формування педагогічної культури фахівців інженерних спеціальностей. *Педагогіка безпеки*. 2018. Том. 3, № 1. С. 51–56.
5. Освітньо-професійна програма “Професійна освіта (дизайн)” для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Одеса : ДЗ “Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”, 2022. URL: <https://pdpu.edu.ua/kaf-hud-graf/kafedra-zagalnotekhnichnikh-distiplin-ta-tehnologichnoyi-osviti/navchalna-robota> (дата звернення: 15.02.2025).
6. Освітньо-професійна програма “Професійна освіта (дизайн)” для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. 26 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1mYygcBjemM55vfk_YZe0M1K9F5Iwwfy/view (дата звернення: 18.01.2025).
7. Попелишкіна А.В., Цина А.Ю. Реалізація сучасної моделі особистості спеціаліста в закладах професійної (професійно-технічної) освіти. *Імідж сучасного педагога*. № 4 (211). 2023. С. 49–55.
8. Сидоренко Т.Д. Дидактичні основи формування педагогічної культури майбутнього вчителя : дис. ...канд. пед. наук. Криворізький державний педагогічний університет. 2011. 233 с.
9. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) галузі знань 01 Освіта / Педагогіка для першого (бакалаврського) рівня вищої

освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/015-Profosvita-bakalavr.pdf> (дата звернення: 13.02.2025).

10. Ягупов В.В. Педагогіка : навч. посіб. Київ : Либідь, 2003. 560 с.

REFERENCES

1. Abrosimova, Z.F. (2011). Pedahohichna kultura vchytelya [Pedagogical culture of a teacher]. *Science and education of Lviv region*. No. 2 (3), pp.18–20. [in Ukrainian].
2. Buryak, V.K. (2005). Pedahohichna kultura: teoretyko-metodolohichnyy aspekt [Pedagogical culture: theoretical and methodological aspect]. Kyiv, 232 p. [in Ukrainian].
3. Hrynova, V.M. (1998). Formuvannya pedahohichnoyi kultury maybutnoho vchytelya (teoretychnyy ta metodychnyy aspekty) [Formation of pedagogical culture of the future teacher (theoretical and methodological aspects)]. Kharkiv, 300 p. [in Ukrainian].
4. Dembitska, S. & Kobylyanska, I. (2018). Formuvannya pedahohichnoyi kultury fakhivtsiv inzhenernykh spetsialnostey [Formation of pedagogical culture of specialists in engineering specialties]. *Pedagogy of safety*. Vol. 3, No. 1, pp. 51–56. [in Ukrainian].
5. Osvitno-profesiyna prohrama “Profesiyna osvita (dizayn)” dlya pershoho (bakalavrskoho) rivnya vyshchoyi osvity [Educational and professional program “Professional education (design)” for the first (bachelor’s) level of higher education]. (2022). Odesa, Available at : <https://pdpu.edu.ua/kaf-hud-graf/kafedra-zagalnotekhnichnikh-distiplin-ta-tehnologichnoyi-osviti/navchalna-robota> (Accessed 15 Feb. 2025). [in Ukrainian].
6. Osvitno-profesiyna prohrama “Profesiyna osvita (Dizayn)” dlya pershoho (bakalavrskoho) rivnya vyshchoyi osvity [Educational and professional program “Professional Education (Design)” for the first (bachelor’s) level of higher education] (2022). Poltava, 26 p. Available at : https://drive.google.com/file/d/1mYygcBjemM55vfk_YZe0M1K9F5Iwwfy/view (Accessed 18 Jan. 2025). [in Ukrainian].
7. Popelyshkina, A.V. & Tsyna, A.Yu. (2023). Realizatsiya suchasnoyi modeli osobystosti spetsialista v zakladakh profesiynoyi (profesiyno-tekhnichnoyi) osvity [Implementation of the modern model of the specialist’s personality in institutions of professional (vocational and technical) education]. *The image of a modern teacher*. No. 4 (211), pp. 49–55. [in Ukrainian].
8. Sydorenko, T.D. (2011). Dydaktychni osnovy formuvannya pedahohichnoyi kultury maybutnoho vchytelya [Didactic foundations of the formation of pedagogical culture of the future teacher]. *Doctor’s thesis*. Kryvyi Rih, 233 p. [in Ukrainian].
9. Standart vyshchoyi osvity za spetsialnistyu 015 Profesiyna osvita (za spetsializatsiyamy) haluzi znan 01 Osivta/Pedahohika dlya pershoho (bakalavrskoho) rivnya vyshchoyi osvity [Standard of higher education in the specialty 015 Professional education (by specialization) in the field of knowledge 01 Education/Pedagogy for the first (bachelor’s) level of higher education]. (2021). Available at : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/015-Profosvita-bakalavr.pdf> (Accessed 13 Feb. 2025). [in Ukrainian].
10. Yahupov, V.V. (2003). Pedahohika: navch. posib [Pedagogy: a textbook]. Kyiv, 560 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 17.03.2025